

örvað löngun manna til réttlætis og fullkomlegleika? Hvernig aukið hungrið og þorstann eftir réttlátnu?

Einn vissasti vegurinn að gjöra það ekki, er að lifa einn út af fyrir sig. Jafnvel segulstálið tapar krafti ef það liggur órotað. Það verður að vera síverkandi, draga að sér— og um leið segulmagna —annað járn eða stál. Sál mannsins er hið fudulegasta allra segulstála— en samt, missir hún allan mátt í einveru og iðjuleysi. Viðkvæmni hennar dofnar, áhuginn dvínar og að síðustu hættir hún að trúa því, að það sé þess vert að lifa nema fyrir eigin hagsbóta sakir. En sé maðurinn í samfélagi við aðra menn, í ærlegri samvinnu til óeigingjarnra nota, uppræðist sameiginlega í hugsjónum þeim, er hreinsað og göfgað hafa mannlegt líf á liðnum öldum, og verið hafa, yfir allar aldir kristinnar, stjörnuljós himins, er lýst hefir vandfarna vegu, standi þeir saman hlið við hlið frammi fyrir guði og leggi fram sameiginlega krafta til að leysa úr ráðgátum þessa lífs, eykst honum líf og þróttur, og hann veitir öðrum einnig líf og þrótt. Sá er eyðir lífi sínu, eykur það. „Sá er týnir því, mun finna það.“ Og þetta er bæði tilgangur, og réttlæting fyrir tilveru þess félags óháðra kyrkna, er eingöngu treystir á, án milligöngu nokkurra prestlegra höfðingja, eða bindandi trúarjétnirga, þau réttlætis og siðfræðislög, er, eins og þau voru ekki tilbúin af mönnum, hvorki vaxa né þverra við lof þeirra eða last.

En þó álit eg, að langstærsti tilgangur og ædsta köllun trúarvorrar sé að skapa *bjargfasta trú á réttu máli* og opinbera óendanlega yfirgripsmikinn sjóndeildarhring mannlegum anda. Í allri þessari hringiðu gamalla og nýrra heimsskoðana, úreltra og hneykslanlegra kenninga, er hugur manna á nú í höggi við, svo hann fái haldið heilbrigði sinni og skynsemd, jafnast ekkert við það að færa menn til þekkingar á einhverju því er fullnægt fái kröfum mannlegrar löngunar og vonar. Það er mikið af synd og þjáningum í heiminum, brjálssemi er sprottin er af auðnuleysi og óhamingju, er leitar frelsunar í dauða, viðurstygð ofnautnar og bölsýni er skapar kulda og kæruleysi fyrir óláni og rangsleitni lífsins; en það er alveg sama nú eins og áður hefir verið, engu meira, þegar ósamkvæmni trúar og þekkingar hefir náð sömu